

DOSSIERNo.: PD 4206

NAAM: GENTKOW, Hans Fred.

Uit		In	Uit		In	Uit		In	Uit		In
Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum
1/7	4	2/7									
31/7	B	1/8									
18/8	B	22/8									
22/11	4	22/11									
9/11	hli	12/11									
	dk										
20 OCT. 1953	7/m	21 OCT. 1953									

MINUTENBLAD

DOSSIER No. FD 4206

NAAM: GENTKOW, Han Ferd.

F

16 MRT 1949

1 *Magda. dossier gevraagd. A.S.T. 15-10-53. J.*

E K W A T L E I L

RIJKSPOLITIE.
DISTRICT GRONINGEN.
COMMANDANT.

*Comandant KB
Van Dorp*

GRONINGEN, 25 April 1947.

C. No: 64. GEHEIM.

UITGEBOEKT

Volgno.
29 APR 1947
ACD/14394.

AAN: het Hoofd van den Centralen Veiligheidsdienst
Javastraat No: 68, te 's-GRAVENHAGE.

Hierbij heb ik de eer U Hoog Edel Gestrenge beleefd aan te bieden een proces-verbaal opgemaakt contra H.F.Gentkow, verdacht van vermoedelijke overtreding van artikel 326 Wetboek van Strafrecht, voor welk artikel hij niet gestraft zal kunnen worden, gezien de verklaringen van de getuigen.

Aangezien hij zich beroepen heeft op naturalisatie van zijn vader, hetgeen niet waar blijkt te zijn, lijkt het mij wenschelijk toe, dat hij wordt uitgeleid.

Inmiddels heeft hij Warffum verlaten en vertoeft thans vermoedelijk in Amsterdam.

De Majoor,
Districtscommandant:
J.B.S. Römelingh.

J.B.S. Römelingh

UITGEBOEKT

F

Rochnift

No:

Proces-Verbaal van vermoedelijke
overtreding van Art. 326 van het
Wetboek van Strafrecht ten laste
van H.F. GENTKOW, op verschillende
tijdstippen gepleegd in diverse
plaatsen in de provincie GRONINGEN.

PROCES - VERBAAL.

Naar aanleiding van bij den Heer Districtscommandant der Rijkspolitie te Groningen ingekomen klachten omtrent de gedragingen van den vreemdeling (Duitscher) Hans Fred GENTKOW, geboren 21 Maart 1904 te Bartschendorf (Dl.), landbouwinspecteur, thans verblijvende te Warffum, heb ik, Bouke Mensinga, Opperwachmeester der Rijkspolitie, behorende bij den Districtsstaf Groningen, na daartoe bekomen opdracht een nader onderzoek ingesteld.

Bij dit onderzoek, hetgeen op verschillende data in de maand Januari 1947 in meerdere gemeenten plaats vond, is het volgende gebleken:

Bij een door mij ingesteld onderzoek aan de afdeling bevolking van de gemeente Groningen, sprak ik met den ambtenaar der bevolking Jannes LIEFERING, geboren 29 December 1922 te LEEK, wonende Oosterstraat 19a te Groningen, die mij verklaarde;

"Op 26 October 1945 werd in deze gemeente ingeschreven onder den naam van HANS GENTKOW, geboren 21 Maart 1904 te Bartschendorf, landbouwinspecteur, inwonende bij H. SMIT, Turfsingel 34 alhier, de door U gevraagde vreemdeling. Het is hier aan de bevolking niet bekend, hoe GENTKOW de Nederlandsch-Duitschegrens is gepasseerd, terwijl hier ook niet bekend is, of hij Nederlander of Duitscher is. Gegevens hieromtrent zijn er aan de afdeling bevolking niet bekend.

Ik herinner mij nog wel, dat ik hem zelf heb ingeschreven, doch ik heb nagelaten GENTKOW naar de benodigde papieren te vragen, zoodat ik U onmogelijk kan zeggen, of hij de Nederlandsche of Duitse nationaliteit bezit. Wel kan ik U mededeelen, dat GENTKOW nog steeds op het zelfde adres staat ingeschreven."

Naar aanleiding van vorenstaande, werden door mij informaties ingewonnen bij de gemeente politie te Groningen, alwaar mij bleek, dat H. GENTKOW bij den crimineelendienst aldaar niet voorkwam, terwijl hij niet stond ingeschreven bij den vreemdelingendienst aldaar. Wel werd mij medegedeeld, dat GENTKOW van 8 tot 22 Januari 1946 aan het Hoofdbureau van Politie te Groningen voor het Bureau Nationale Veiligheid in politie bewaring was geweest, doch dat van hem verder niets bekend was.

Rechercheur Kalker van den vreemdelingendienst te Groningen, deelde mij mede, dat hij zich nog wel herinnerde, dat er iemand bij hem was geweest die een klacht over GENTKOW had ingediend, doch wat dit precies was geweest wist hij niet meer, zoodat ik zou moeten trachten contact met dien man te krijgen, die over GENTKOW had geklaagd, die naar hij zeide zou moeten wonen aan de Nieuwstad te Groningen.

Bij informatie aan verschillende logementen aan de Nieuwstad te Groningen, kwam ik in contact met een manspersoon genaamd, Roelf SCHUSTER, geboren 18 October 1896 te Winschoten, reiziger, wonende Nieuwstad 26a te Groningen, die mij verklaarde:

"Ik ben den man, die bij den vreemdelingendienst te

GRONINGEN kennis heb gegeven, dat een zekere H. GENTKOW, (Duitsche verbleef bij een H. SMIT aan de Turfsingel alhier.

Ik heb bedoelde Duitscher leeren kennen in het kamp BUCHENWALDE in Duitschland, alwaar ik tijdens de bezetting van Nederland, 3 $\frac{1}{2}$ jaar als politieke gevangene heb doorgebracht.

Genoemde GENTKOW verbleef ook in dat kamp, doch niet als politieke gevangene, doch als crimineele, dit weet ik, omdat hij niet zoals wij, een roode winkel op zijn kleding droeg, doch een groene winkel had, die alleen werden gedragen door de crimineele gevangenen.

Doordat ik mij voor die persoon interesseerde, ben ik eens nagegaan, wat hij hier in Groningen uitvoerde, en bleek mij al gauw, dat hij zich schuldig zou maken aan zwarte-handel, terwijl mij ook werd verteld, dat hij bij verschillende menschen geld zou leenen en dit geleende geld niet terug zou brengen. Dat GENTKOW aan zwarte-handel zou doen, staat voor mij wel haast vast, omdat H. SMIT, voornoemd, waar hij veel thuis komt, bekend staat als een zwarte-handelaar, zoodat het mij niet zal verwonderen, dat SMIT hem voor deze handel gebruykt.

Tevens werd mij mede gedeeld, doch wie mij dit heeft verteld, weet ik niet meer, dat GENTKOW in Duitschland souteneur zou zijn geweest. Ook kan ik U niet vertellen, van wie GENTKOW geld heeft geleend, doch zeer waarschijnlijk kan een zekere NIEHOF, wonende aan de Turfsingel alhier, U daaromtrent mede deelen. Wel is mij bekend, dat GENTKOW niet meer bij SMIT aan de Turfsingel woont, doch dat hij zich nu te Warffum op moet houden en dat hij daar zeer veel in een café BAKKER komt, waar hij groote verteeringen moet maken."

In verband, met hetgeen R. SCHUSTER mij verklaard had, stelde ik mij in verbinding met een zekere NIEHOF, wonende aan de Turfsingel alhier, die mij echter weer verwees naar Harry TEPPER-BOERSMA, wonende Helperweststraat te GRONINGEN.

Aan de Helperweststraat alhier, op het nummer 16a, kwam ik in contact met een zekere:

KNNK Pieter BOERSMA, geboren 12 Juni 1886 te Droogeham, zonder beroep, wonende Helperweststraat 16a te GRONINGEN, die nadat ik hem had gevraagd, of hij ook een zekere Hans GENTKOW kende, en mij daarop bevestigend antwoordde, verklaarde:

"In Augustus 1945, de juiste datum weet ik niet meer, werd er bij mij aan de deur gebeld en nadat mijn vrouw had open gedaan, hoorde ik, dat er een Duitscher aan de deur stond, die vroeg, of mijn zoon HARRIT IEPPE ook thuis was. Die Duitscher deelde ons mede, dat hij in het kamp Buchenwalde, waar mijn zoon tijdens de bezetting eenigen tijd had doorgebracht, kennás met hem had gemaakt. Nadat ik hem had uitgenoodigd om bij mij thuis te komen, deelde hij ons mede, dat hij ook in het kamp Buchenwalde had gezeten en daar als lageroudste had gefungeerd, waardoor hij mijn zoon had leeren kennen.

Toen mijn zoon hierop bevestigend had geantwoord en daarbij tevens bekend maakte, dat GENTKOW zeer veel goeds in het kamp had gedaan, speciaal voor de Nederlanders, vroeg ik hem, of hij eenigen tijd bij ons wilde logeeren. Dit werd door GENTKOW met graagte aan genomen, temeer, daar hij niet wist waar hij anders moest blijven.

Doordat GENTKOW een aangenaam causeur was, hoorden wij thuis heel wat van het kampleven in Buchenwalde, waarbi GENTKOW echter wel liet uitkomen, dat hij zoo erg veel goed had gedaan voor de Nederlanders die in dat kamp verbleven. Tevens deelde hij ons mede, dat hij in Nederland zou zijn geboren, doch dat hij als kind reeds weer met zijn ouders naar Duitschland was gegaan, zoodat hij zich nu beschouwde als Rijks-Duitscher.

Ook hoorde ik van hem, dat hij niet als politieke gevangene in het kamp had gezeten, doch dat hij daar als crimineele gevangene geïnterneerd was geweest.

Nadat GENTKOW eenige dagen bij ons was geweest, begon hij al spoedig geld van mijn vrouw te leenen, terwijl hij mij tevens vroeg, of ik hem niet in contact kon brengen met een zekere Henk Smit, handelaar in gloeilampen te Groningen.

De eerste geldsbedragen, die GENTKOW van mijn vrouw leende werden vrij spoedig terug betaald, zoodat mijn vrouw vertrouwen in hem begon stellen, zoodat wanneer GENTKOW geld terleen vroeg aan mijn vrouw, zij dit nimmer weigerde, overtuigd als zij was, dat zij dat geld wel weer terug zou ontvangen van GENTKOW.

Het werd op den duur echter een tamelijk groot bedrag voor ons soort menschen, zoodat ik GENTKOW daar eens over heb onderhouden, waarop hij na verloop eenig geld terug gaf aan mijn vrouw. Het was echter zoo, dat wanneer hij de eene dag geld terug gaf aan mijn vrouw, hij eenige dagen daarna reeds weer bij haar terug kwam, of zij hem weer wat geld wilde leenen. Dit is steeds zoo door gegaan, totdat het een totaal schuld werd van F. 130.- (honderd dertig gulden), welk bedrag wij nog steeds van GENTKOW terug moeten ontvangen.

Ook heb ik er nog voor gezorgd, dat GENTKOW in contact kwam met H. SMIT, wonende aan de Turfsingel alhier. Ook deze SMIT had hij leeren kennen in het kamp Buchenwalde.

Al den tijd, dat GENTKOW hier in GRONINGEN is geweest, sliep hij bij mij thuis, doch hij at in den regel bij SMIT. Het gebeurde zeer dikwijls, dat GENTKOW in beschonken toestand bij mij thuis arriveerde, waar ik hem dikwijls teas over heb gezegd, doch hij trok zich er in het geheel niets van aan. Op den duur was dit een onhoudbare toestand, zoodat ik hem op ~~attent~~-op maakte, dat hij dan maar naar een ander moest gaan, indien hij zich daar niet in wilde veranderen.

Nadat GENTKOW eenige maanden bij mij thuis was geweest, is hij vertrokken naar Warffum, waar hij kennis heeft gekregen aan een zekere Diena BOSMA, waarvan ik gehoord heb, dat hij dat meisje van al haar spaarcentjes heeft af geholpen.

Ik geloof niet, dat GENTKOW een betrouwbaar persoon is, hij doet zich wel als zoodanig voor, doch dit doet hij zeer waarschijnlijk met de bedoeling, om eerst het vertrouwen van de menschen te winnen, waar hij mee omgaat, om dan door het geschonken vertrouwen, daar misbruik van te maken, door geld van die menschen te leenen en niet terug te betalen.

Ik zou gaarne het bedrag, groot F. 130.- hetwelk ik aan H. GENTKOW heb geleend en dat mijn eigendom was, terug ontvangen daar ik hem nimmer heb gezegd, dat hij het door mijn vrouw aan hem geleende geld, als zijn eigendom kon beschouwen."

Na voorlezing en volharding teekent hij zijn verklaring met mij, verbalisant, voor waarheid.

Naar aanleiding van vorenstaande, werd door mij op 13 Januari 1947, in het huis van bewaring te Leeuwarden gehoord:

Henrik SMIT, geboren 15 Mei 1911 te Boertange, handelaar in gloeilampen, wonende Turfsingel 34 te GRONINGEN, die tijdelijk wegens heling in het huis van bewaring te Leeuwarden verbleef en die mij als volgt verklaarde:

"Ik ben in September 1943 als illegale werker op transport gesteld naar het kamp Buchenwalde.

In October of November 1944, de juiste datum weet ik niet meer, werd ik verplaatst naar een buitencommando van Buchenwalde, namelijk naar GLEINA, alwaar ik Hans GENTKOW, die daar lageroudste was, leerde kennen. Het is mij niet bekend, voor welk feit GENTKOW aldaar was geïnterneerd. Wel weet ik, dat GENTKOW als lageroudste in dat kamp veel goed heeft gedaan, zoewel voor ons, als voor de joden, die in dat kamp verbleven. Hij zorgde er namelijk voor, dat wij soms wat extra brood kregen, terwijl ik zeer zeker weet, dat hij de brood moest stelen van de bewaking. Ook zorgde hij er wel eens voor dat menschen, die ziek of zwak waren een gemakkelijker baantje in

/van tijd
renv. erk.
g.g.k.

ruce

B. Smit

K.M.V.

het kamp kregen.

Doordat ik veel met hem in contact kwam in het kamp had ik hem, even voor de bevrijding reeds gezegd, wie ik was en waar ik woonde, zoodat hij zeer goed wist, waar hij mij na de bevrijding zou kunnen vinden.

Ik was dan ook niets verwonderd, dat ik op een Zondag in Augustus 1945, H. GENTKOW met een zekere BOERSMA bij mij voor de deur zag staan. Ik was zeer verheugd hem te zien, vooral omdat ik persoonlijk ook wel iets aan hem te danken had.

Wij kwamen toen overeen, dat Hans zoo dikwijls hij maar wilde, bij mij thuis zou komen eten, terwijl hij bij BOERSMA aan de Helperweststraat zou blijven slapen, daar ik geen slaapgelegenheden voor hem thuis had.

Ik kan mij niet meer herinneren, of ik met Hans naar de afdeeling bevolking te Groningen ben geweest, doch dit is zeer goed mogelijk, want hij moest toch in het bezit komen van levensmiddelenkaarten, daar ik hem zonder die kaarten toch niet steeds de kost kon geven.

Al spoedig nadat GENTKOW geregeld bij mij thuis kwam, vroeg hij mij geld aan hem te willen leenen. Dit heb ik hem steeds gegeven, doch niet met de bedoeling, dat ik het geld, wat ik hem gaf, van hem terug zou ontvangen, ik heb hem dat geld geschonken. Ik wist toch wel, dat van terug betalen niets zou komen, want waar moest hij dat geld weg halen, hij bezat totaal niets. Ook het eten, dat hij bij mij thuis kreeg, heeft hij nimmer iets voor behoeven te betalen. Wel begon mij dit op den duur te vervelen, en zeide ik hem, dat hij eens uit moest zien, of hij ook werk zou kunnen krijgen, doch daar voelde hij niet veel voor.

Ik heb ook nog getracht een baan voor hem te vinden, doch toen ik een goede baan voor hem had, namelijk bedrijfsleider op een boerderij te Finsterwold, accepteerde hij dat niet, omdat de vrouw die op de boerderij aanwezig was, niet mooi genoeg naar zijn zin was.

Al spoedig kreeg ik in de gaten, dat Hans GENTKOW bij verschillende menschen schulden had gemaakt, terwijl hij het geld, dat hij van verschillende menschen had geleend, opmaakte aan alcohol houdende dranken en er goede sier van maakte bij diverse vrouwen, zoodat ik hem na verloop van eenige maanden te kennen gaf, dat hij maar eens uit moest zien, of hij ergens anders onder dak kon komen.

Het is mij bekend, dat H. GENTKOW geld schuldig is aan J. KAPER en H. KAPER, beiden wonende aan de Turfsingel te Groningen. Ook weet ik, dat hij kennis heeft gemaakt met een Diena uit Warffum, welk meisje hij ook van haar spaarcentjes heeft af geholpen. Hoe groot de verschillende bedragen zijn, die hij schuldig is aan die menschen weet ik niet precies, naar ik meen moet J. KAPER F. 25. en H. KAPER F. 50.- van hem hebben. Indien U wil weten hoeveel geld hij aan dat meisje schuldig is, dan kunt U informeeren bij J. ZUIDEMA, incassobureau Hofstraat 6 te GRONINGEN, alwaar een schuldenkennis van H. GENTKOW moet liggen.

Nadat ik Hans goed had leeren kennen, bleek mij, dat hij een onbetrouwbaar persoon was, die door misbruik van vertrouwen, verschillende menschen geld heeft afgetroegeld, zoodat ik blij was, dat hij eindelijk naar Warffum ging vertrekken, alwaar hij bij een GROENDIJK zou komen te wonen. Ik heb echter, alvorens Hans daar heen ging, de vrouw van GROENDIJK gewaarschuwd, wat voor een persoon Hans was, terwijl ik ook het meisje Diena dikwijls heb gewaarschuwd, doch blijkbaar te vergeefs, want hij heeft toch nog de kans gezien, het meisje van al haar geld af te helpen.

Het is mij niet bekend, of hij wel eens geld uit het buitenland heeft ontvagen, terwijl ik ook niet weet, dat hij vanuit andere provincies van ons land wel eens eens een geldzending kreeg."

De verklaring werd door hem niet ondertekend, daar het in concept werd op genomen.

1e.

Vervolgens werden door mij, verbalisant, naar aanleiding van de afgelegde verklaring van H. SMIT gehoord:
Hendrik KAPER, geboren 14 October 1918 te Appingedam, groentehandelaar, wonende Turfsingel 20 te Groningen, die mij het volgende verklaarde:

"Ik ben bevriend met een zekere Henkie SMIT, wonende aan de Turfsingel 34 alhier. Doordat mijn vrouw en ik daar wel op bezoek kwamen, en de familie SMIT ook bij mij thuis kwam, leerden wij bij hun een zekere HANS kennen. Wanneer wij voor het eerst met die HANS, een Duitscher, kennis hebben gemaakt, kan ik U niet zeggen, ook weet ik niet hoe zijn achternaam luidt.

Ik kreeg wel den indruk, dat SMIT voornoemd en die Hans erg bevriend waren, doordat zij samen in het kamp Buchenwalde waren geweest, terwijl Smit mij wel eens vertelde, dat hij zeer veel aan die Hans te danken had.

Persoonlijk had ik geen verplichtingen tegenover Smit of die Hans, zoodat ik het wel vreemd vond, dat Hans op een zekeren dag bij mij kwam en mij vroeg, of ik hem ook aan F.25.- kon helpen, daar hij dat geld direct nodig had, terwijl hij mij beloofde, dat ik het geld ten spoedigste van hem terug zou ontvangen. Wanneer dit precies geweest is, weet ik niet meer, doch ik geloof, dat het in de maand Mei 1946 is geweest. Ik heb die Hans de door hem gevraagde F.25.- ter hand gesteld, vooral omdat hij mij zoo zeker beloofde, dat ik het geld ten spoedigste terug zou ontvangen.

Nadat hij het geld van mij had ontvangen, kreeg ik dat bedrag inderdaad een week nadat ik hem het had geleend, weer van Hans terug, zoodat mijn vrouw en ik daardoor meer vertrouwen in hem gingen stellen. Dit was blijkbaar het systeem van Hans, want een week nadat hij het door hem geleende geld bij ons had terug gebracht, was hij alweer bij ons en vroeg mijn vrouw andermaal, of zij hem niet aan F.25.- kon helpen, daar hij weer in geld nood zat. Weer beloofde hij, dat hij het geld ten spoedigste terug zou brengen, zoodat mijn vrouw geen oogenblik aarzelde, om hem het bedrag, groot F.25.- ter hand te stellen, overtuigd als zij was, dat ook dit geld wel gauw weer door hem terug gebracht zou worden, doch tot heden heeft hij het geld, dat hij van ons terleen had ontvangen, nog niet terug betaald.

Wij hebben eerst eenige maanden gewacht, doch nadat wij maar steeds niets van Hans hoorden, is mijn vrouw eens naar Smit gegaan, om te informeren waar Hans met ons geld bleef, doch aldaar hoorde mijn vrouw, dat Hans niet meer bij hun thuis was, doch dat hij naar Warffum was vertrokken.

Mijn vrouw noch ik, hebben Hans ooit gezegd, dat hij het door ons aan hem geleende geld als zijn eigendom kon beschouwen, of dat hij dat geld niet terug behoefde te betalen. Indien wij hadden geweten, dat hij dat geld niet aan ons terug zou betalen, dan hadden wij hem zeer zeker die F.25.- niet geleend.

Bij weerzien zal ik de hierboven bedoelde Hans zeker herkennen."

Na voorlezing volhard en teekend hij voor waarheid.

H. Kaper

2e.

Tjaetske BOSMA, geboren 9 November 1897 te Leeuwarden, echtgenote van Jan KAPER, wonende Turfsingel 12a te Groningen, die mij als volgt verklaarde:

"Mijn man en ik zijn bevriend met de U welbekende Henk SMIT, wonende aan de Turfsingel 34 alhier. Doordat wij daar wel op bezoek kwamen, leerden wij bij SMIT een zekere HANS, een Duitscher kennen. Toen woonden wij echter nog niet aan de Turfsingel, doch in de Vlasstraat 5 alhier. Over en weer, kwamen wij wel bij elkaar thuis op bezoek, zoodat die Hans ook wel door Smit werd meegenomen, indien de familie Smit bij ons op bezoek kwam.

Van die Hans hoorden wij heel wat verhalen over het kamp Buchenwalde, waar hij eenige jaren geïnterneerd was geweest.

Steeds wanneer hij het over het kampeven had, liet hij uitkomen hoeveel goeds hij daar voor de Nederlanders en Joden, die ook in dat kamp verbleven, had gedaan. Dit deed hij blijkbaar met de bedoeling, om een zoo gunstig mogelijk indruk bij de kennissen van Smit te maken.

Het duurde dan ook niet lang, ik weet niet precies meer wanneer het is geweest, dat Hans eens bij mij kwam en mij vroeg, of ik hem ook aan F.10.- kon helpen, daar hij direct geld nodig had en hij mij dit bedrag zoo spoedig mogelijk terug zou brengen. Hij gaf voor, dat hij het geld nodig had voor een reis naar Leeuwarden of naar Warffum, zoodat ik hem, om hem te helpen aan F.10.- heb geholpen.

Menige dagen, nadat ik hem dat geld had geleend, kwam Hans reeds weer bij mij terug, en gaf mij het geleende tientje terug. Doordat hij mij dit geld zoo prompt terug bracht, kreeg ik meer vertrouwen in Hans, zoodat, toen hij na verloop van eenige weken weer eens bij mij kwam en mij vroeg, of ik hem ook aan F.2 - kon helpen, ik hem dit bedrag niet wilde weigeren en ik hem op nieuw die F.25.- leende.

Dien zelfden dag, kwam hij 's-middags echter al weer bij mij, terwijl hij mij een postwissel liet zien en mij zeide, "Ik heb hier wel een postwissel waar ik geld op kan krijgen, doch dit geld is nog niet aan het postkantoor aanwezig, zou U mij nog nie aan een bedrag van F.25.- kunnen helpen, indien ik deze postwissel heb geïnd, hij liet mij daarbij een postwissel zien, zal ik U het totaal bedrag groot F.50.- ten spoedigste terug brengen."

Doordat hij zoo aan bleef dringen en hij mij tevens een postwissel liet zien, waar ik echter niet te veel notitie van heb genomen, zoodat ik U niet kan zeggen, of die postwissel wel aan Hans was gericht, en welk bedrag daarop vermeld stond, heb ik hem nog eens F.25.- geleend, overtuigd als ik was, dat hij mij het totaal bedrag groot F.50.-, wel ten spoedigste terug zou betalen.

Nadat ik Hans dit geld had geleend, heb ik hem echter nimmer meer terug gezien, zoodat ik nu wel vermoed, dat ik het door mij aan hem geleende geld, wat mijn eigendom was, kwijt zal zijn. Ik heb hem niet gezegd, dat hij het door mij aan hem geleende geld, als zijn eigendom kon beschouwen, doch een datum waarop hij het geleende geld aan mij terug zou moeten betalen, is ook niet afgesproken.

Ik ben verscheidene keeren bij H. Smit aan de Turfsingel geweest, om te vragen, waar Hans met mijn geld bleef, doch daar hoorde ik, dat hij niet meer bij Smit thuis was, doch dat hij naar Warffum was vertrokken.

Ik sta er wel op, dat Hans mij het geld, dat ik aan hem heb geleend terug betaalt, teneer daar hij misbruik van vertrouwen heeft gemaakt, door eerst een bedrag aan geld van mij te leenen en dit zoo spoedig mogelijk terug te betalen en daarna nog eens geld van mij te leenen en dan nimmer meer iets van hem te laten hooren. Ik gevoel mij door de wijze van optreden van Hans opgelicht, zoodat ik gaarne zou willen, dat U er verder werk van maakt.

Bij weersien zal ik de door mij bedoelde Hans zeker herkennen."

Daar getuige de schrijffamst niet verstaat, teekent zij haar verklaring niet.

Op 15 Januari 1947 te omstreeks 16 uur, hoorde ik, verbalisant:

Jan ZUIJLMA, geboren 11 Juni 1891 te Uithuizermeeden, wonende Michelhorsterweg 41 te HAREN, advies en incassobureauhouder aan de Hofstraat 6 te Groningen, die mij als volgt verklaarde:

"Op 25 Januari 1946 werd door mij een schuldbekentenis opgemaakt ten behoeve van Evertina BOSMA, wonende Zijlsterpad 6 te WARFFUM.

F

De schuldenaar was een Duitscher, genaamd Hans GENTKOW, die van Everdina BOSMA een bedrag van F.600.- (zeshonderd gulden) had geleend. In die schuldbekentenis was opgenomen, dat hij het hiervoren genoemde bedrag op 31 Mei 1946 aan E. BOSMA terug zou hebben betaald.

Hoe E. BOSMA er toe is gekomen, om aan die GENTKOW dit bedrag te leenen, kan ik U niet zeggen, daar ik haar niet heb gevraagd mij dit te vertellen.

Wel heb ik verschillende brieven van E. BOSMA, betrekking hebbende op dit geval, in mijn dossier, terwijl ik haar daaromtrent ook eens een brief heb toegezonden. is

Ik geloof niet, dat die GENTKOW te vertrouwen, zoodat ik al eens van plan ben geweest, om met E. BOSMA over dit geval te spreken en haar voorstellen, of het niet gewenscht zou zijn, met dit geval naar de politie te gaan.

De schuldbekentenis, vier brieven van E. BOSMA aan mij gericht en de brief die ik haar daarop terug heb gezonden stel ik U hierbij terhand, zoodat U die eventueel ten behoeven van het onderzoek kunt gebruiken.

Ik, verbalisant, neem tegen bewijs van ontvangst een schuldbekentenis en vijf brieven over, van J. ZUIDEMA voornoemd.

Vervolgens verklaarde J. ZUIDEMA mij, dat hij GENTKOW bij weerzien zeker zou herkennen.

Ik weet niet, hoe deze transactie tot stand is gekomen." Na voorlezing en volharding, teekent hij voor waarheid.

Vervolgens werd door mij, relatant, gehoord:

Everdina BOSMA, geboren 24 Juni 1909 te Warffum, zonder beroep, wonende Zijlsterpad 6 te Warffum, die mij het volgende verklaarde:

"In Augustus 1945 leerde ik Hans Gentkow kennen bij de familie GROENDIJK te Warffum. Ik kwam in dien tijd veel bij de familie GROENDIJK, omdat ik de vrouw wat hielp met het huiswerk.

Doordat ik dagelijksch bij GROENDIJK kwam en ik Hans daarvandaan steeds trof, werd ik verliefd op Hans. Ook van zijn kant zocht hij toenadering tot mij, zoodat wij al spoedig veel bij elkaar kwamen, waardoor onze omgang al spoedig zeer intiem werd, en wij met elkaar verkeerden als man en vrouw. Door die verhouding tusschen ons tweeën, en omdat Hans zich ook wel eens zoo uitliet kreeg ik den indruk, dat Hans mij in de toekomst zou gaan trouwen.

Al spoedig nadat ik met Hans verkeerding had, moest ik eens in Groningen zijn en bezocht ik aldaar de familie SMIT, wonende aan de Turfsingel aldaar. Hans was toen eenige dagen geleden, voor dat ik naar Groningen ging, ook naar Groningen gegaan en trof ik hem bij de familie SMIT aan. Dit was in het laatst van Augustus 1945. Nadat ik daar eenigen tijd thuis had gezeten, vroeg Hans mij, of ik hem ook aan F.55.- kon helpen, daar hij zich een nieuw costuum had aangeschaft, doch dit niet kon betalen, omdat hij geen geld had.

Ik gaf hem die F.55.-, in de veronderstelling, dat ik dat geld wel weer terug zou krijgen. Dit was het eerste bedrag, dat ik aan Hans gaf. Al spoedig nadat hij dit geld van mij had ontvangen, er waren nog maar eenige dagen over verlopen, kwam Hans mij al weer vragen, of ik hem aan wat geld kon helpen. Weer gaf ik hem geld, hoeveel ik hem toen heb gegeven, weet ik al niet meer, doch dit is steeds zoo door gegaan. Telkens kwam Hans bij mij, of ik hem niet aan wat geld kon helpen en steeds weer heb ik hem geld gegeven. Aanteekening van de juiste data's en de bedragen die ik hem gaf, heb ik niet gehouden, doch ik ben er van overtuigd, dat hij ongeveer een bedrag van F.800.- van mij heeft ontvangen, waar ik tot heden nog nimmer een cent van terug heb

te
renv.erk.
g.g.k.

[Handwritten signature]

F

heb ontvangen.

Ook gebeurde het wel eens, dat ik mijn mantel in de gang van de woning van Groendijk liet hangen en dat Hans dan naar de gang liep om mijn matelzakken na te voelen, of mijn portemonnaie daar ook in zat en dat hij dan het geld, dat ik daar in had geborgen er voor het grootste gedeelte uit nam.

Hier had ik hem dan geen toestemming voor gegeven, doch hij eigende zich het mij toebehoorende geld toe en beschikte daar naar eigen goeddunken over.

Ik heb hem daar wel eens iets van gezegd, doch hij lachte mij uit en deed het een volgende keer weer, zoodat ik U niet kan zeggen, hoeveel hij mij op die manier af genomen heeft.

Nadat dit zoo eenige maanden reeds gaande was, en ik reed een behoorlijk bedrag van Hans moest ontvangen, sprak ik daar eens met hem over, in het bijzijn van de familie GROENDIJK, waarop Hans zeide: "Ach wat geeft het, laat Diana mij nu dit geld maar geven, later werk ik toch voor haar".

Door dit gezegd, werd ik nog meer gesterkt in mijn veronderstelling dat Hans mij in de toekomst zou gaan trouwen, zoodat ik hem maar steeds weer aan geld heb geholpen.

Ook heeft hij een heereencostuum, en een overhemd, dat ik van een familielid uit Amerika had ontvangen, van mij gekregen, zooveel vertrouwen had ik in hem, dat wij man en vrouw zouden worden.

Op den duur werd het mij te bar, zoodat ik hem toen op de man af vroeg, of hij mij niet eens wat geld terug kon betalen, doch hij deelde mij mede, dat hij geen geld had, doch dat hij negen was, een schuldbekentenis groot F. 600.- (zeshonderd gulden) ten behoeven van mij te laten opmaken, dat door hem zou worden geteekend en als bewijs voor mij zou moeten dienen, dat hij mij dat bedrag verschuldigd was.

Die schuldbekentenis werd opgemaakt door een zekere J. ZUIDEMA, incasso bureauhouder, wonende Hofstraat 6 te Groningen. Het is de zelfde schuldbekentenis die U mij daar laat zien. Ik, relatant, vertoon haar de door mij in ontvangst genomen schuldbekentenis van J. ZUIDEMA.

Nadat hij die schuldbekentenis had geteekend, heeft hij op 21 Maart 1946 nog eens weer F. 80.- van mij ontvangen en is daar toen behoorlijk van op stap geweest, zoodat hij dien avond dronken thuis kwam.

Ik onderhield hem daarover en vroeg hem, hoe dat nu later wel moest worden, doch hij trok zijn schouders eens op en zeide: "Reken er maar nooit op, dat ik met jou ga trouwen", zoodat mij toen de oogen open gingen en ik er mee op ben gaan houden, hem nog meer van geld te voorzien.

Nadien heb ik dikwijls na gedacht, wat ik allemaal met Hans heb beleefd, waarbij ik tot de conclusie kwam, dat hij een persoon is, die eerst tracht het vertrouwen van de menschen te winnen en dan zijn slag gaat slaan, door onder allerlei voorwendselen iemand te bewegen, hem geld of goed te geven, met de belofte dat hij het geld weer terug zal betalen, doch dit nimmer zal doen.

Ik zou graag willen, dat U hem ging vervolgen, want ik weet nu toch wel, dat ik van mijn geld nooit meer iets terug zal zien.

Na voorlezing en volharding teekent zij voor waarheid me mij, relatant.

E. Bosma

Mellema

F

Hierna werd door mij nog gehoord:
Frida Helene WEEKEN, geboren 1 Juni 1907 te Halenhorst (Duitschland), echtgenote van Jan GROENDIJK, wonende Hoofdstraat 34a te WARFFUM, die mij het volgende verklaarde:

"In Juli of Augustus 1945, kwam mijn man, Jan GROENDIJK, eens bij SMIT, wonende aan de Turfsingel te Groningen op bezoek. Wij hebben de familie SMIT voornoemd, leeren kennen tijdens de Duitse bezetting, toen ik voor de vrouw van SMIT brieven in het Duitsch vertaalde omdat haar man in een Duitschconcentratiekamp zat.

Tijdens dat bezoek van mijn man aan de familie SMIT, ontmoette mijn man een zekere Hans GENTKOW, een Duitscher, die mijn man vertelde, dat hij met SMIT in het kamp Buchenwalde had doorgebracht en nu naar Nederland was gekomen om daar werk te gaan zoeken. Hans deelde mijn man mede, dat hij nog geen werk had gevonden, zoodat hij nu over veel vrije tijd beschikte en feitelijk niet wist, waar hij met zijn tijd heen moest.

Mijn man zeide hem toen, dat wanneer hij idee had om een paar dagen met hem naar Warffum te gaan, hij dan wel bij ons zou kunnen logeeren. Dit werd door Hans geaccepteerd, zoodat mijn man op een goede dag met Hans bij mij thuis kwam. Bij de aankomst van Hans werd er niet over betaling gesproken, zoodat hij al den tijd dat hij bij mij thuis is geweest, nimmer eenig kostgeld heeft betaald. Hij is zeker wel een jaar bij mij thuis geweest, waar hij nooit eenig kostgeld voor heeft betaald, doch waar wij ook nimmer met hem over hebben gesproken.

Nadat Hans ongeveer 3 maanden bij ons thuis was geweest, vroeg hij mij of ik hem ook aan F.25.- kon helpen, daar hij in het geheel geen geld had. Ik gaf hem dit geld, op voorwaarde, dat hij mij dit geld terug zou betalen, indien hij geld vanuit Holland zou ontvangen, of indien hij het geld, dat hem aan de Nederlandsch-Duitschegrens was afgenomen, terug zou ontvangen.

Dit is steeds zoo door gegaan, zoodat ik op den duur een bedrag van F.300.- van hem moest ontvangen, zonder dat hij mij ook maar een cent afbetaalde.

Op den duur werd mij dit te bar, vooral omdat hij zich ook te buiten ging aan het gebruik van alcohol, zoodat hij dikwijls dronken thuis kwam. Ik heb hem daar toen iets van gezegd en hem daarbij tevens mede gedeeld, dat het maar beter was, dat hij uitging kijken naar een nieuw kosthuis.

Dit heeft hij toen gedaan, zoodat hij nu in de kost is bij een familie ROZINGA, wonende aan het Zijlsterpad te Warffum. Ook heeft Hans er toen voor gezorgd, dat hij werk kreeg bij een dorsmachine, waar hij nu nog bij aan het werk is. Vanaf den tijd, dat hij werkt, heb ik er voor gezorgd, dat hij mij zoo af en toe eens wat geld afbetaalde, wat mij tot heden vrij goed is gelukt, want ik heb in totaal ongeveer F.200.- van hem terug ontvangen, zoodat hij mij nu nog circa F.100.- schuldig is, doch ik ben er van overtuigd, dat ik ook dat bedrag wel van hem binnen krijg.

Omtrent de verhouding van Hans GENTKOW en Everdina BOSMA, is mij bekend, dat Diena in den beginne dat zij Hans bij ons thuis aantrof, heel wat pogingen in het werk heeft gesteld, om de liefde van Hans te winnen. Ik ben er echter van overtuigd, dat Hans haar nimmer serieus heeft genomen, doch Diena van haar kant was in de vaste veronderstelling, dat zij en Hans eens zouden gaan trouwen. Waar zij dit op baseerde, weet ik niet, doch ik weet wel, dat Hans daar zeker nimmer aan heeft gedacht.

Ook is het mij bekend, dat Diena Hans heel wat geld heeft gegeven, hoeveel dit echter precies is, zou ik U niet kunnen vertellen. Wel weet ik, dat zij Hans in den beginne, dat zij verkeer met hem had, geld toe stopte, waarbij ik dikwijls heb gedacht wat haar bezielde, om Hans dit geld zoo maar te geven. Ik geloof eerder, dat zij dit als een middel beschouwde, om Hans aan haar te binden. Meer kan ik U hieromtrent niet verklaren."

Na voorlezing en volharding, teekent zij voor waarheid. F

F. H. Groenendijk - Weaken

Bij het door mij, relatant ingestelde onderzoek te Warffum, kwam mij ter oore, dat H. GENTKOW bij verschillende caféhouders te Warffum schulden had gemaakt, zoodat ook daarnaar door mij een onderzoek werd ingesteld, en zijn door mij de volgende caféhouders gehoord:

1e.

Geert BAKKER, geboren 14 October 1915 te Warffum, caféhouder, wonende Noorderstraat 20 te Warffum, die mij het volgende verklaarde:

"Vanaf Maart 1946 tot Augustus 1946 kwam bij mij vrij geregeld als bezoeker in mijn café, de mij welbekende Hans GENTKOW. Steeds wanneer hij in mijn café kwam, maakte hij vrij behoorlijk verteringen, die hij echter steeds betaalde.

In Augustus 1946, welke datum dit is geweest, zou ik U niet meer kunnen zeggen, kwam GENTKOW op een avond weer bij mij in het café en gebruikte eenige glazen bier men een paar borreltjes, waarbij hij ook aan eenige andere bezoekers die ook in mijn café gezeten waren, een rondje gaf. Toen het die avond echter op betalen aan kwam, het was een bedrag van F.10.--, deelde Hans mij mede, dat hij niet in staat was, dit bedrag aan mij te betalen, daar hij geen geld bij zich had.

Vanaf die avond is Hans nog één keer bij mij in het café geweest, doch ik was niet aanwezig, doch wel heeft hij toen aan mij vrouw gevraagd waar of ik was, geld heeft hij toen echter niet aan mijn vrouw gegeven, zoodat ik nog steeds tien gulden van hem moet ontvangen."

Na voorlezing en volharding teekent hij voor waarheid.

Bakker

2e.

Roelf HOEK, geboren 7 Januari 1908 te Usquert, caféhouder, wonende Noorderstraat 11 te Warffum, die als volgt verklaarde:

"In de maand November 1946, kwam een zekere Hans GENTKOW vee bij mij in het café. Telkens wanneer hij als bezoeker bij mij in het café kwam, dronk hij eenige glazen bier en dronk eenige borrels, die hij dan ook grif betaalde.

Op een avond in de maand November 1946, den juiststen datum weet ik niet meer, kwam hij weer als bezoeker bij mij in het café en dronk eenige glazen bier en een borreltje, terwijl hij ook eenig andere bezoekers een rondje aanbood. Toen het tijd werd om af te rekenen, deelde hij mij mede, dat hij het bedrag, groot F.9.60 mij op dat moment niet kon betalen, omdat hij geen geld bij zich had.

Ik heb dit bedrag toen genoteerd, in de hoop, dat hij nog een terug zou komen, om dat bedrag aan mij te betalen, doch ik heb hem na dien bewusten avond, dat hij zijn vertering niet kon betalen, niet meer terug gezien, zoodat ik nog steeds F.9.60 van Hans GENTKOW moet ontvangen."

Na voorlezing en volharding teekent hij voor waarheid.

R. Hoek.

3e.

IJsbrand ZIJLSTRA, geboren 15 Februari 1884 te Eenrum, caféhouder wonende Noorderkerkpad 14 te Warffum, die het volgende verklaarde:

"In de zomer van het vorige jaar kwam als bezoeker in mijn café de mij welbekende Hans GENTKOW. Hij kwam vrij geregeld als bezoeker in mijn café en betaalde zijn verteringen steeds. Op Oudejaarsavond 1946 en op Nieuwjaar 1947 kwam hij oon bij mij in het café en heeft toen nogal wat biertjes en borrels gedronken, die hij beide keeren niet heeft betaald. Hoe groot het bedrag was dat hij mij toen verschuldigd was, weet ik niet meer, doch hij is nadien nog eens weer geweest en betaalde mij toen F.10.--, doch verteedde gelijk weer wat, zoodat hij nu nog een schuld bij mij heeft van F.18.36. Ik geloof echter wel, dat hij mij dit bedrag zal betalen, mocht hij hier ten minste weer terug komen, dan zal ik hem niet eerder weer, voordat hij mij zijn oude schuld heeft betaald. Meer kan ik U hieromtrent niet verklaren."

Na voorlezing en volharding, teekent hij voor waarheid.

I. Zijlstra

F

Naar aanleiding van de hiervoor gaande afgelegde verklaringen, ontrant de gedragingen van Hans GENTKOW, werd door mij, relatable als verdachte gehoord:

Verdachte:

Hans Fred GENTKOW,
geboren 21 Maart 1904 te Bartschendorf, Duitschland, van beroep landbouw inspecteur, inwonende bij J. ROZINGA Zijlsterpad No:2, te WARFFUM, die mij het volgende verklaarde:

"In de maand April 1939, den juiststen datum weet ik niet meer ben ik in Duitschland, als verdacht van spionage en sabotage tegen het Hitler regiem gearresteerd en in een concentratiekamp gevangen gezet.

Van April 1939 tot Juni 1941 zat ik in het concentratiekamp Brandenburg-Berlijn en van Juni 1941 tot Mei 1943 in het concentratiekamp Sachsenhausen, daarna werd ik overgebracht naar het kamp Buchenwalde, alwaar ik bij verschillende buiten-werkkampen van het kamp Buchenwalde als lageroudste ben werkzaam geweest.

In het kamp Buchenwalde, heb ik zeer vele Nederlanders leeren kennen, waaronder ook vele joden. Doordat ik in die verschillende werkkampen lageroudste was, kon ik veel voor die menschen doen, zooals bij voorbeeld er voor zorgen, dat aan iemand, die ziekelijk was een gemakkelijk werkobject toe te wijzen, of er voor zorgen, dat de menschen wat meer te eten kregen, als het door de kampleiding verstrekte rantsoen en meer dergelijke dingen. Ook heb ik er wel voor gezorgd, dat iemand die uit het kamp wilde vluchten voorzien werd van kleding, daar zorgde mijn familie dan voor, die niet in het kamp zat.

Ik heb de menschen in het concentratiekamp zoo veel geholpen als in mijn vermogen lag, doch het ligt niet in mijn aard, om dit tegenover U te verklaren, er zullen menschen genoeg zijn, die dit voor mij zouden willen doen. Ik wil U echter wel dit zeggen, alles wat ik voor die verschillende menschen gedaan heb, had mij toen der tijd zeer zeker mijn kop kunnen kosten, indien de nazis mij daarbij hadden gesnapt.

Bij de Nederlanders, die ik in het kamp Buchenwalde heb leeren kennen, waren ook de Nederlanders Henk SMIT, wonende Turfsingel 34 te Groningen en Harry Deppe, wonende Helperweststraat te Groningen.

Dat ik mij in het bijzonder voor de Nederlanders die in het kamp verbleven interesseerde, kwam, omdat ik zelf ook Nederlander ben, mijn ouders hebben namelijk tot 1899 in Nederland gewoond, alwaar mijne vader zich te Venlo heeft laten naturaliseeren, zoodat ik steeds Nederlander ben gebleven. Ik ben ook steeds in het bezit geweest van een Nederlandsch paspoort, doch dit ben ik in de verschillende concentratiekampen waar ik heb gezeten, kwijt geraakt, zoodat ik U geen geldig paspoort van mij kan toonen.

Bij de bevrijding door de geallieerde legers, ben ik in de maand Juni 1945, met een aantal andere Nederlanders, door de repatrieringsdienst op transport gesteld naar Nederland, alwaar wij bij HERRLEN de Nederlandschegrens zijn gepasseerd. Aldaar werden wij eerst in een school ondergebracht, doch na verloop van eenige dagen, ben ik verder Nederland ingetrokken.

Eerst ben ik naar Rotterdam gegaan, alwaar ik bij een vriend van mij, J. BERNARD, wonende Izaak-Hubertstraat 7, eenige dagen heb gelogeerd. Vandaar ben ik naar Amsterdam gegaan en heb daar ook bij een vriend gelogeerd, bij Jaap BAKKER, wonende Meerhuizenstraat 7 Shoog, alwaar ik circa veertien dagen ben geweest.

In Amsterdam heb ik ook een jodenvriend van mij opgezocht, genaamd Paul KATZ, wonende Millitstraat 55 en zaakdoende Bloemgracht 87 te Amsterdam. Van KATZ voornoemd ontving ik F.100.- te geschenke, omdat ik geheel zonder geld zat.

Ik ben van Amsterdam nog eens weer naar Rotterdam gegaan en vandaar naar VENLO, alwaar ik bij een vriend van mij, genaamd Henk GORTZ, wonende de Graaf van Loonstraat 22 heb gelogeerd, tot dat ik in Augustus 1945 naar Groningen ben gereisd. Daar ik het adres van Harry DEPPE had, ging ik het eerst naar de Helperweststraat, in de hoop, dat men mij daar een paar dagen zou kunnen hebben te logeeren.

F

Bij mijn aankomst aan de Helperweststraat te Groningen, sprak ik met de stiefvader van Harry DEPPE, genaamd Boersma, die mij uitnodigde eenige dagen de gast van hun te zijn. Dit werd door mij aangenomen, ook al, omdat ik geen ander bekend adres had. Ik had nog wel een ander adres in Groningen, waar ik eventueel terecht zou kunnen, doch ik wist niet precies, waar die persoon woonde, die genaamd was, Henk SMIT, handelaar in gloeilampen.

Bij mijn intrek bij de familie Boersma voornoemd, werd geen afspraak gemaakt, dat ik daar iets voor vergoeding zou betalen, ook al, omdat ik hun had mede gedeeld, dat ik niet over geld beschikte.

Nadat ik eenige dagen bij Boersma thuis was geweest, vroeg ik hem, of hij mij ook kon helpen aan het adres van Henk SMIT, daar ik ook die graag eens op wilde zoeken.

Dit kwam in orde, zoodat ik al spoedig bij Henk SMIT aan de Turfsingel 34 te Groningen thuis kwam. Het werd toen zoo geregeld, dat ik zou blijven slapen bij de familie Boersma, terwijl ik zou gaan eten bij H. SMIT.

Daar ik steeds zonder geld zat, vroeg ik de vrouw van Boersma wel eens geld aan mij te willen leenen, wat zij mij ook steeds heeft gegeven. In den beginne dat ik haar om geld vroeg, gaf ik haar nog wel eens iets terug van het geld, dat ik van KATZ te Amsterdam ontving, doch op den duur kon ik dat ook niet meer doen, zoodat ik nu ongeveer F. 110.- schuldig ben aan de familie Boersma. Als pand heb ik daar een costuum van mij achter gelaten, terwijl er ook nog wat wasgoed van mij is achter gebleven. Ik ben nog steeds bereid, om dit bedrag terug te betalen, doch ik kan dit momenteel niet doen, daar ik in het geheel geen geld bezit.

Ik ben in het geheel eenige maanden in Groningen bij de familie Boersma en Smit geweest, doch Smit krijgt geen geld van mij, daar ik het geld, dat ik van hem ontving steeds als geschenk van Smit kreeg.

Er zijn ook nog eenige vrienden van SMIT, genaamd Kaper, die geld van mij/ontvangen. De jonge KAPER, groentenhandelaar, wonende aan de Turfsingel te Groningen, krijgt geleef ik F. 25.- van mij, terwijl de oude KAPER, eveneens wonende aan de Turfsingel te Groningen F. 50.- van mij moet ontvangen. Ik heb beide menschen beloofd, dat zij het door hen, aan mij geleende geld, terug zouden ontvangen, wat ik ook zeker van plan ben, zoodra ik in het bezit ben van de middelen, om mijn belofte na te komen.

Nadat ik eenige maanden bij de familie BOERSMA en SMIT te Groningen had doorgebracht, kreeg ik met beide families ruzie, omdat ik toen nogal eens dronken thuis kwam, zoodat Boersma en Smit mij zeiden, dat ik maar eens uit moest zien naar een ander kosthuis. Toevallig trof ik bij SMIT eens een kennis van hem, genaamd GROENDIJK, die mij uitnodigde om ook eens een paar dagen bij hem in Warffum te komen logeeren. Dit heb ik toen aangenomen, doch ik zou U niet meer kunnen zeggen, wanneer ik daar thuis ben gekomen. Ook daar werd geen afspraak gemaakt, dat ik kostgeld zou betalen, terwijl ik er toch geheel in de kost was en er ongeveer een jaar ben geweest.

Bij de familie GROENDIJK te Warffum, leerde ik al spoedig een meisje kennen, genaamd Diena BOSMA, wonende aan het Zijlsterpad te Warffum. Dit meisje zocht al spoedig contact met mij, en kreeg ik al gauw in de gaten, dat zij verkeer met mij wilde hebben.

Tijdens mijn jaren lang verblijf in de concentratiekampen Duitschland, had ik nimmer meer omgang met vrouwen gehad, zoodat al spoedig op de pogingen van Diena in ging. Onze verhouding werd al spoedig zeer intiem, doch ik ontken ten stelligste, dat ik bij Diena het vermoeden zou hebben gewekt, dat ik haar in de toekomst zou willen trouwen. Diena van haar kant, was wel erg gek op mij, wat zij ook wel liet blijken, door mij van alles toe te stoppen. Indien ik maar kikte, dat ik graag wat geld zou willen hebben, dan kreeg ik het direct van Diena, terwijl zij wist, dat ik in het geheel geen geld bezat.

/moeten
renv. erk.

over

F

Ik kreeg zoo echt den indruk, dat Diëna met haar geld, mij aan haar wilde binden, doch dit heb ik nooit gedaan, ik ben steeds vrij tegenover haar gebleven.

Het was zelfs zoo, dat ik eens tegen haar zeide, dat ik graag eens weer naar Rotterdam en Amsterdam zou willen doch niet over het benodigde geld beschikte om daar heen te gaan, dat zij mij zeide; "Hans ik heb geld genoeg, wanneer jij daar heen wilt gaan, daan ga ik met je mee, ik zal dan ook de kosten wel betalen."

Tijdens mijn omgang met Diëna, heb ik circa een bedrag van F.400.- van haar geleend, terwijl er nog een bedrag van circa F.200.- bij komt voor kleding, dat ik van haar heb ontvangen.

Doordat dit bedrag tamelijk hoog werd, heb ik Diëna zelf aangeboden, om een schuldbekentenis ten behoeve van haar, te laten opmaken, wat gebeurd is door het assurantie kantoor van J. ZUIDEMA, aan de Hofstraat te Groningen.

Het is de zelfde schuldbekentenis die U mij daar vertoont."

Ik, relatant toon H. GENTKOW de schuldbekentenis die ik uit handen van J. ZUIDEMA heb ontvangen.

"Bij de familie GROENDIJK ben ik in het geheel circa een jaar thuis geweest, totdat men mij daar ook te keumen gaf, dat ik een ander kosthuis moest gaan zoeken, in verband met mijn gedrag. Ik was namelijk weer eenige keeren dronken thuis gekomen. De familie GROENDIJK krijgt ook nog geld van mij, doch het meeste heb ik daar reeds afbetaald, zoodat die misschen nog circa F.100.- van mij te goed hebben, doch ik garandeer U, dat ook dat bedrag door mij aan de familie GROENDIJK zal worden betaald.

De laatste maanden dat ik bij GROENDIJK was, heb ik werk gekregen bij een dorschmachine, zoodat ik nu ongeveer F.40.- per week verdien. Ik ben nu in de kost bij RINZINGA, alwaar ik F.12.- per week kostgeld geef, die menschen heb ik ook steeds betaald, zoodat ik daar geen schulden heb.

Ook geef ik toe, dat ik bij drie caféhouders in het krijt sta, doch dit zijn maar kleine bedragen, die ik U beloof ten spoedigste te zullen voldoen. Ik geef toe, dat mijn handelswijze verkeerd is geweest, doch ik zal trachten aan al mijn verplichtingen die ik tegenover verschillende menschen heb aangegaan, ongedaan te maken, zoodat ik dan met een schoone lei opnieuw kan beginnen.

Ik heb nu geregeld werk, zoodat ik wel iets kan gaan afbetalen, wat ik ook zeer zeker zal gaan doen. Het was voor mij in den beginne dat ik in Nederland was, zeer moeilijk om werk te krijgen, daar men mij niet vertrouwde, omdat ik Duitsch sprak, doch ik hoop nu, dat ik aan het werk zal blijven.

Ik heb nimmer de menschen van wie ik geld heb ontvangen, bewogen dit geld af te geven, door het aannemen van een valsche naam, of een valsche hoedanigheid, noch door een samenweefsel van verdichtselen, met het oogmerk om mij daarmee te bevoordeelen. Ik heb steeds het plan gehad, al mijn schulden af te betalen en het zal zeer zeker in orde komen."

In verband met het eventueel vaststellen van de nationaliteit van Hans GENTKOW, werden door mij, verbalisant op 6 Maart 1947 nog gehoord:

Johan Wilhelm Frans GOHEL, geboren 29 Mei 1922 te Wormerveer, wonende Sluispad 1 te Wormerveer, die mij als volgt verklaarde:

"Tijdens de Duitse bezetting werd ik gearresteerd en overgebracht naar het kamp Buchenwalde in Duitsland. Aldaar heb ik ik slechts eenige maanden doorgebracht, toen ik over werd geplaatst naar een werkkamp, genaamd GLEINA, behoorende tot het kamp Buchenwalde. In het werkkamp GLEINA, leerde ik de lageroudste Hans GENTKOW kennen. Bedoelde GENTKOW heeft in dat kamp zeer veel goeds gedaan, zowel voor ons Nederlanders, als voor de joden die ook in dat kamp verbleven.

Ik heb GENTKOW steeds als een Duitser beschouwd, en naar ik mij nog meen te herinneren, heeft hij mij in de maand Juli 1944 zelf eens gezegd, dat hij inderdaad een Duitser was. Ik was dan ook zeer verbaasd, toen ik Gentkow in Juli 1945 in Wormerveer op bezoek kreeg, daar ik er nimmer aan gedacht had, dat GENTKOW naar Nederland zou komen, te meer, daar ik steeds in de veronderstelling was, dat hij een Duitser zou zijn.

Hij vertelde mij bij die gelegenheid wel, dat hij een Nederlander was, doch ik betwijfel het nog steeds, of dit wel inderdaad waar is, daar hij nu nog geen woord Hollandsch spreekt en toch zeker wel al voldoende in de gelegenheid is geweest, om zijn moedertaal te leeren.

Op welke manier H. GENTKOW in Nederland is gekomen, zou ik U niet kunnen zeggen, daar ik reeds in Nederland was, toen hij nog in Duitsland verbleef. Ook zou ik U niet kunnen zeggen, op welke manier hij aan de papieren is gekomen, waarop vermeld staat, dat hij een Nederlander zou zijn. Meer kan ik U omtrent de nationaliteit van GENTKOW niet verklaren."

Vervolgens werd door mij, naar aanleiding van vorenstaande, nog gehoord:

Paul KATZ, geboren 28 Mei 1897 te Munschen (Bl.), van beroep fabrikant in rubber artikelen, wonende Miletstraat 55 Amsterdam Zuid, die het volgende verklaarde:

"Tijdens de Duitse bezetting van Nederland, ben ik, net als zooveel andere joden, door de Duitsers gearresteerd en op den duur overgebracht naar een interneeringskamp in Duitsland.

Na in verschillende Duitse kampen te hebben gezeten, kwam ik eindelijk in het kamp GLEINA terecht en leerde daar een zekere Hans GENTKOW kennen, die daar lageroudste was. Tijdens mijn verblijf in dat kamp, heeft bedoelde GENTKOW mij op diverse manieren geholpen, zoodat ik hem daarvoor veel dank verschuldigd ben. Wel heb ik H. GENTKOW steeds voor een Duitser aan gekeken, zoodat ik mij ten eerste verbaasde, toen hij in het begin van de maand Juli 1945, plotseling voor mij stond.

Nadat wij het over verschillende onderwerpen van ons vroegere kampleven hadden gehad, vroeg GENTKOW mij, of ik hem ook aan wat geld kon helpen, daar hij geheel zonder middelen van bestaan was. Ik heb hem toen F. 100.- gegeven, doch dit geld wilde ik niet van hem terug hebben, omdat ik wel eenige verplichtingen tegenover hem had. Hij is daarna nog wel eens bij mij geweest, waarop ik hem weer geld heb geschonken, zoodat hij in totaal ongeveer een bedrag van F. 400.- á F. 500.- van mij heeft ontvangen. Dit bedrag heb ik hem echter geschonken, zoodat hij mij daar niets van terug behoeft te betalen.

Op welke manier GENTKOW de Duitse-Nederlandsche grens is gepasseerd zou ik U niet kunnen zeggen, ook kan ik U niet vertellen, welke nationaliteit hij bezit. Wel is mij bekend, dat mer GENTKOW in het kamp BUCHENWALDE aan papieren heeft geholpen, waarop vermeldt staat, dat hij Nederlander zou zijn, doch dit wil voor mij in het geheel niet zeggen, dat hij een Nederlander

- is,-

ik heb hem steeds voor een Duitscher gehouden. Ook was het na de bevrijding niet moeilijk, om aan papieren te komen, waar een andere nationaliteit op vermeld stond, als welke nationaliteit de persoon bezat, aan wie zulke papieren werden verstrekt.

Ik geloof dan ook, dat GENTKOW tegen de geïnterviewde officieren gezegd zal hebben, dat hij Nederlander was, om zodoende in het bezit te komen, van papieren, waarop vermeld stond, dat hij Nederlander was. Voor mij staat echter in het geheel niet vast, dat hij ook inderdaad een Nederlander is, doch waar U eventueel gewaar zou kunnen worden hoe hij aan die papieren is gekomen, dat zou ik U niet kunnen zeggen.

Indien GENTKOW weer bij mij mocht komen, voor geldelijke steun, dan ben ik bereid hem nog eens weer een bedrag van F.100. te schenken, doch hooger bedrag kan ik hem toch ook niet schenken, want ik moet ook rekening met mijn zaak houden.

Meer kan ik U omtrent GENTKOW niet verklaren."

Beide verklaringen werden in concept op genomen, zoodat zij niet werden geteekend.

Op een verzoek aan den Rijksvreemdelingendienst van 2-1-1947, C.I.No:1 Geheim en aan den Centralen Veiligheidsdienst van 17-1-1947, C.I.No:6 Geheim, werd mij respectievelijk op 8-1-1947, No:14871 en op 6-3-1947, No:B.11062 mede gedeeld, dat hij bij die diensten niet in hunne administratie voor kwam.

Tevens werd mij op 15-4-1947, onder No:1514 van het Ministerie van Justitie, naar aanleiding van een schrijven van den Heer Burgemeester der Gemeente Groningen, onder No:3330 van 18-3-1947 mede gedeeld, dat omtrent de naturalisatie van den vader van H.F. GENTKOW, genaamd Albert GENTKOW, geboren 24-10-1871 te Riga, in de administratie van dat Departement niet is kunnen blijken, dat hi in ons land werd genaturaliseerd.

Door den wnd. Afdeelingcommandant der Rijkspolitie te Warffum E. Hiemstra, werd mij inmiddels mede gedeeld, dat H.F. GENTKOW op of omstreeks 22 Maart 1947 met onbekende bestemming Warffum heeft verlaten, doch zich zeer waarschijnlijk naar Amsterdam heeft begeven, alwaar hij zich vermoedelijk schuil zal houden en zich misschien inverbinding heeft gesteld met P. KATZ, wonende Miletstraat 55 te Amsterdam.

Het wil mij voorkomen, dat het wenschelijk zal zijn, gezien de gedragingen van H.F. GENTKOW voornoemd, dat hij bij eventuele aanhouding uit gewezen zal worden naar Duitschland.

Waarvan op afgelegden ambtseed is opgemaakt, dit proces-verbaal en overgegeven aan den Heer Districtscommandant, teneinde te worden verzonden aan den Heer Officier van Justitie bij de Arrondissements Rechtbank te Groningen.

Gesloten te Groningen den 19 April 1947.

De Opperwachtmeester,

B. Wiersinga

F

Gewest Groningen der Rijkspolitie.

Warffum, 18 December 1946.

Afdeeling-Winsum.

wnd. Commandant.

NO: 12. GEHEIM.

Aan den Heer Majoor, Districtscommandant Rijkspolitie te Groningen.

Onderwerp: "H a n s G e n t k o w."

Bijlagen: ~~Ten~~ voldoening aan Uw telefonische opdracht, heb ik de eer U Hoog Edel Gestrenge beleefd te berichten:

"Op 1 Maart 1946 bevond ik mij in het Postkantoor te Warffum. Ik zag de mij bekende Frida Helene Weeken, geboren 1 Juni 1907 te Sage (Dld.) echtgenote van Jan Groendijk, wonende te Warffum Hoofdstraat 34a gemeente Warffum voor het loket staan. Het viel mij op, dat deze vrouw namens een zekere Hans Gentkow, die inwonende bij haar is, drie telegrammen verzond. Dit trok mijn bijzondere aandacht en bleek mij:

één telegram werd verzonden naar Rudolf Klein, Professor-Ingenieur te Praag (Tsjecho-Slowakeije);

één telegram werd verzonden aan Baron Roëll, wonende Noordwinde no: 3 te Delft;

één telegram werd verzonden aan een Kolonel, wonende te Londen.

De telegrammen voor Londen en Delft werden verzonden met betaald antwoord.

De inhoud der telegrammen ben ik niet gewaar geworden, wel vernam ik, dat er dringend om geld werd gevraagd.

In het telegram naar Londen werd ook vermeld, dat een ijlbrief naar dat adres was verzonden. Nader adres voor Londen werd mij niet bekend. Aangezien deze zaak mij verdacht voorkwam, heb ik omtrent de afzender der telegrammen, een onderzoek ingesteld en bleek mij:

dat Hans Gentkow, geboren 21-3-, 04 te Bartschendorf (Dld.) vanaf de bevrijding inwonende is bij genoemde vrouw;

hij staat te Groningen in de bevolking ingeschreven, alsoo Nederlander;

hij voorziet in zijn onderhoud door zoo nu en dan te werken bij een landbouwer;

dat te Warffum niets ten zijnen nadeele kan worden aangevoerd;

dat hij de Hollandsche taal zeer gebrekkig machtig is;

dat ik omtrent de verzonden telegrammen hem niet heb gehoord;

dat ik onmiddellijk daarna telefonisch het bureau van Nationale Veiligheid te Leeuwarden in bedekte termen één en ander heb medegedeeld;

dat mij werd gezegd, dat er zoo spoedig mogelijk iemand kwam voor onderzoek;

dat er niemand is gekomen;

dat ik daarna de zaak heb medegedeeld aan den Rijksrechercheur van Leeuwarden genaamd Kuilman, die mij verklaarde het terstond door te zullen geven;

dat ik daarop nimmer iets heb gehoord.

Nadien heb ik opnieuw een omzichtig onderzoek ingesteld naar de mogelijke redenen van het verzenden der telegrammen en bleek mij:

dat Gentkow als politieke gevangene in Buchenwalde is geweest;

dat hij in het bezit is van een verklaring, welke is ondertekend met zeven namen, die o.a. ook van Roëll, dat hij zich voor die personen gedurende hun verblijf in dat kamp bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt. Deze verklaring is voorzien van een stempel der Politieke Recherche te Amsterdam;

dat hierdoor een mogelijke verklaring aanwezig is voor het contact met Delft;

dat een afschrift van die verklaring hierbij gaat, benevens van de overige bescheiden in het bezit van Gentkow.

De Opperwachtm:
wnd. Afdeelingcommandant
E. Hiemstra. F

4
6 Maart

7.

B.11062.

R. TZ. GEHEIM.

6 C.I.

17 Januari 1947.

H.F.Gentkow.

Naar aanleiding van Uw terzijde vermeld schrijven heb ik de eer U te berichten, dat Hans Fred.GENTKOW, geb. te Barchendorf, 21 Maart 1904, thans verblijf houdende te warifum, in mijn administratie niet voorkomt en omtrent hem geen nadere inlichtingen kunnen worden verstrekt.

Coll.: *dk*

Het HOOFD VAN DEN CENTRALEN
VEILIGHEIDSDIENST
Namens dezen:

Aan den Heer Districtscommandant
der Rijkspolitie,
te
BRONINGEN.

J.G.Crabbendam.

F

RIJKSPOLITIE
DISTRICT GRONINGEN
COMMANDEANT.

0/300

Groningen, 17 Januari 1947.

Volgno.

20 JAN. '47

ACD/

C.I.No: 6. GEHEIM.

K M V

Aan: het Hoofd van den Centralen Veiligheidsdienst
Javastraat No:68 te 's- GRAVENHAGE.

Onderwerp: Inlichtingen H.F. GENTKOW.

Ik moge U Hoog Edel Gestronge beleefd verzoeken, mij wel te willen mededeelen, hetgeen in Uwe administratie bekend is omtrent de antecedenten van den vreemdeling (Duitscher) Hans Fred GENTKOW, geboren 21 Maart 1904 te Bartschendorf (Dl)., thans verblijf houdende te Warffum (Groningen).

Vermoed wordt, dat GENTKOW voornoemd, illegaal met behulp van eenige invloedrijke Nederlanders de grnes is gepasseerd en dat deze laatsten hem hebben geholpen aan de noodige papieren om zich hier te vestigen. Zijn nationaliteit staat niet vast,

Het is hier bekend, dat GENTKOW als crimineele gevangene in het kamp BUCHENWALDE, deze Nederlanders heeft leeren kennen.

Het vermoeden bestaat, dat hij thans deze relaties op onoorbare wijze uitbuit en zich waarschijnlijk schuldig maakt aan oplichting van diverse personen hier te lande.

Een politioneel onderzoek dezerzijds is tegen hem gaande.

De gevraagde gegevens omtrent dezen persoon zou ik gaarne met eenigen spoed van U ontvangen.

De Majoor, Districtscommandant,
J. B. S. Römelingh.

BUREAU B

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	21/1/47

Mr. Meervout
22-1-47

F